

10.1.1971

ג ר ש ו ן ג ר ז ו ן א י נ נ ו

בדהמים ובפעמים עומדים אנו מול קציר המוות הפוקד את קבוצתנו בחודשים אלה. בעשרות השנים של קיום קבוצתנו לא ידענו תקופה, בה עשה המוות שמות בחברתנו וקטל מכל שכבות האוכלוסייה שלנו כמו בשנה האחרונה, ובחוסר אונים ניצבים אנו מול מכת הגורל.

דור המייסדים של קבוצתנו, שעמו במנה גרשון, ראה את השואה הגדולה ביותר אשר עברה על העם היהודי בכל הזמנים, ומאז דרכו על אדמת הארץ הזאת לא זכה ליום אחד של שקט ושלווה: מאורעות תרצ"ו - תרצ"ח, מלחמת-העולם עם קטל היהודים האיום, לאחר המלחמה - המאבק עם השלטון הזר בארץ, מלחמת העצמאות, מלחמת סיני, מלחמת ששת-הימים. ובין מלחמה למלחמה - קרבות יום-יומיים. זה הווי חייבו מאז ראינו את חופי הארץ. ובחודשים אלה, שהביאו הפוגה פורתא בחזיתות, כאילו אין משלים הגורל עם בושמנו לרווחה ומתאכזר לנו בדרך זאת.

תוך עשרה ימים עומדים אנו כאן בפעם השנייה ליד קבר פתוח - שוב קבר של אחד מחברינו הוותיקים. כל זמן שאני חי במעין-צני, הכרתי את גרשון, חייתי עמו בעוד שמשפחתו הלכה וגדלה והסתעפה - וראיתי אותו כחלק בלתי-נפרד של הבוץ האנושי שלנו. היו לו מרץ בלתי-בלאה, פעלתנות שופעת, חריצות, מסירות ואחריות למופת. הוא הצטיין בגישה גלויה וישירה לגבי כל אחד, בחברתיות מובהקת, בטוב-לב לגבי הזולת ובחוסר-רחמנות לגבי עצמו בכל הנוגע למילוי חובות. רק לעתים רחוקות מוצאים הזדהות כזאת בין אדם לעבודתו, כפי שהיתה קיימת אצל גרשון.

שבענו צער, שכול ואבל, ובלבנו תפילה ותחיבה, שתהא אבידה זו האבידה האחרונה לתקופה רבה מאד וכי לא יבסה אותנו הגורל יתר-על-המידה. אנו יודעים, כי אין בכוחן של מלים להביא בחמה לבני-אדם שיקירם בלקח מהם. אין מרפא למכה כזאת שהובחתה על המשפחה, ולא בותר לנו אלא לקוות, שאהבתנו וליכוד המשפחה הגדולה יחלישו את עוצמת הכאב ויהיו לבחמה פורתא.

בוח בשלום, גרשון, ויהא זכרך צדור בצרור החיים.

גדעון

דברים ליד הקבר.

חברים זוכרים את גרשון

=====

גרשון גרזון לא היה מן הדוברים בשער; גם לא מן הזואמים באסיפות. אבל בפה מלא ובל הכנות אפשר לומר: זכותו של גרשון בעיצוב הנוף של חברתנו במשך עשרות בשנים. ועיצוב הנוף - תרתי משמע: הנוף הטבעי והנוף החברתי.

*

כענף בחר לעצמו את טיפוח הזוי. "שיפורים" קראו לזה משום מה ב"מעין" של אותם הימים. ומוזר כינוי זה, שהרי במנע גרשון בכל דרך מ"שיפור הנוף". אדרבא, כמיטב יכולתו עשה, כדי להתאים את השבילים ולשתול את השתילים בהתאמה מירבית לקווי המתאר הטבעיים:

בישוב הצעיר על ההר התפתלו השבילים טגרשון יזם סביב שיחים רב-שנתיים ולאורכם של סלעי הכרמל, ובלנד שלא לפגום באופי הטבעי של אזור יפה זה, שזכיבו לעלות אליו.

מלכתחילה, מאז ימי כפר-ביל"ו, נטל על עצמו את גן-היהק. עם פיתוח הענף לאחר ההתישבות ברכשה הסוסה "רוזיבטה", שקיבלה את שמה בעקבות אותה סוסה של "דון קישוט" של הסופר סרוובטס. סוסה זו ברכשה כדי להוביל את תוצרת הגן אל השוק של זכרון יעקב, שהתפתח כעבור זמן לידי "חנות" של ממש.

והחברות שעבדו באותם הימים במטבח, זוכרות לגרשון שלא שכח אף פעם להפריש ממקור הפרנסה היקר גם למטבח, לדאגה היום-יומית של החברים.

*

ועיצוב הנוף החברתי. דבר זה צמח מתוך אישיותו בכלל, ומתוך כשרונו המוסיקלי הגדול בפרט. אוהב הבריות, בעל שמחת חיים ובעל רצון עמוק להעניק שמחה ולהיענות לצורך זה לאחרים - אך, יותר מכל בעל כישרון טבעי בדיר להפעיל את האקורדיאון או את הפסנתר מתוך אינטואיציה וללא השכלה או הכשרה מוסיקלית פורמלית. - כל אלה נסכו בו גאוביות של-ממש. לפעמים, כאשר בשמעו צלילי הפסנתר מרחוק, שעה שישב גרשון לבדו בפינת חדר האוכל והשתעשע ב"אימפרוביזציות" - יכולת להיות בטוח בכך, שתוך זמן קצר, אחד לאחד, יעמוד סביב הפסנתר קהל של מאזינים - נכל הגילים ומכל המינים. "כמו החללן מהמלין...". - כך חשבתי לא-פעם בליבי, כאשר הצטרפתי אל העומדים.

החברים הותיקים זוכרים, כיצד התארגנו כולם לעזרת "המטבח" בערב? השבת עם תום הארוחה. זאת, כדי לעבור ל"תוכנית" הקבועה של ערב-שבת: ריקודים לצילי הפסנתר שהפיק גרשון. וכי היה מישהו - למעשה או להלכה - שיוכל להתחרות בקצב של גרשון? אם לקצב של "פוקסטרוט", של טנגו או של וולס - אין כמו גרשון.

וחברות שהצטרפו לא-מכבר אל הקבוצה הצעירה זוכרות עד היום את תדהמתן, כאשר התאספו החברים לארוחה. קרה - ש"בא לו" לגרשון להפיק כמה צלילים - וכמו במטה קסם, בפגשו זוגות במעבר הצר בין השלחנות והקדימו רקוד קצר לארוחה... לפעמים היה צריך להפציר בגרשון. אחר הכל, עבר עליו יום עבודה, בו הוציא כוח ומרץ בעבודת הנוי ובהפעלת ילדים ובני-בוער שסודרו לעזור לו. והוא שוכב לו רבח, אך - חברים (ובעיקר חברות - - -) כל כך רוצים לרקוד, ולא רק בערב שבת! היה צורך להפציר, אך הכול ידעו: סופו של דבר - גרשון יבוא. אם כדי לשמח, ואם בשל אהבת העניין עצמו.

והחגים? והנשפים המפורסמים של פורים? וכי היה מעלה מישהו על דעתו להכין פזמון, מופע, ריקוד לחג או לחגיגה - מבלי לתאם את המבגיבה עם גרשון?

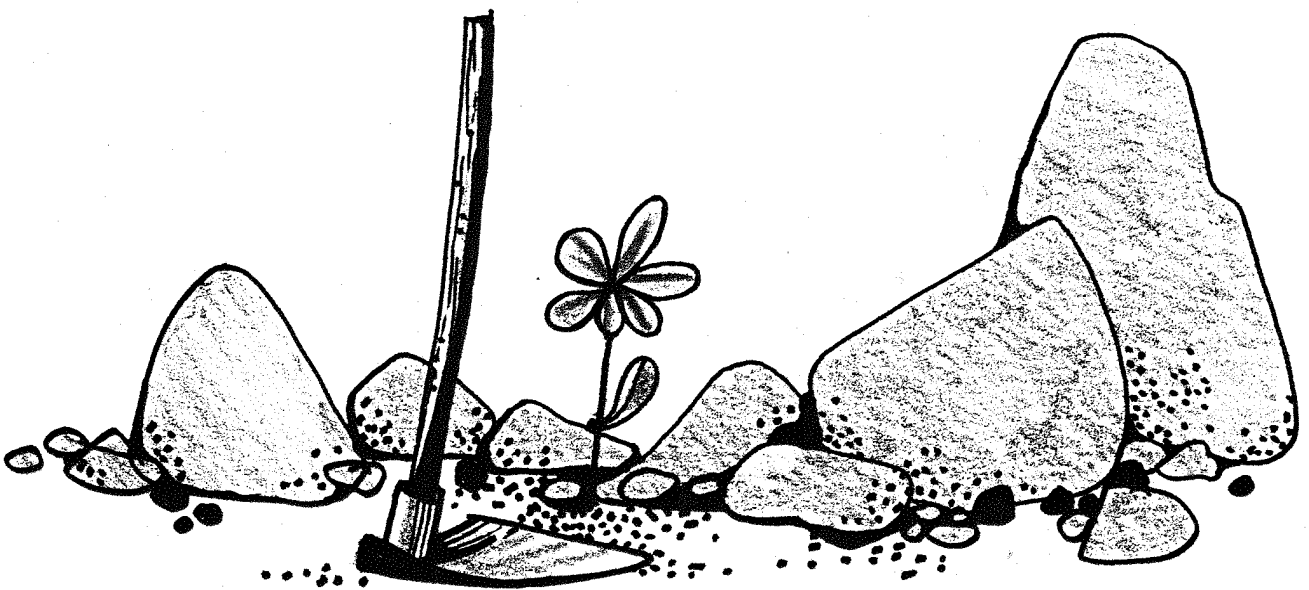
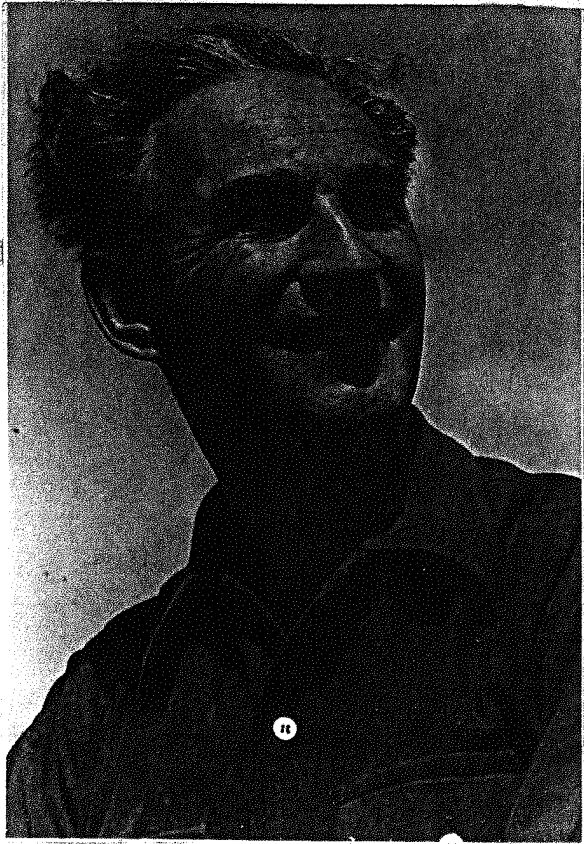
*

הוא הצטרף אל החברים ברחובות עם ליצי ועם הבת הבכורה רחל - לאחר שהספיק כבר ללמוד מקצוע בטרם עלייה. רופא-שיניים היה במקצועו. אבל, בכל זמן ובכל מצב, ידע לקבל על עצמו תפקיד ועבודה על-פי צורכי השעה והחברה. כך בולדה גם מעורבותו בכל הנוגע ל"סנדלריה", לדכישת בעליים ולתיקון בעליים. ומכיון שהפרוטה לא היתה מצויה, גם ל"הורשת" בעליים משנתון אחד של ילדים למשנהו...

*

אחת החברות סיפרה לי: כאשר נבנה "המועדון לחבר", בא גרשון יום אחד עם שתיל קטן ושתל אותו קרוב לכניסה. "מה זה" שאלה החברה. "את תראי", השיב גרשון, "בעוד כמה שנים זה יהיה עץ מאד יפה בעל פרחים אדומים. רק שתהיה לכם סבלנות...". אכן, כולנו מכירים את האלמוגן הגדול והנדיר ביופיו לעת פריחתו. וכי ביתן לחשוב על אנדרטה יפה מזו עבור גרשון גרזון?

24.8.1911 - 10.1.1971

10.1.1971

כ א ש ר ה א ל מ ו ג ן פ ו ר ח

דברים לזכרו של גרשון גרזון

כל שנה, כאשר פורח האלמוגן מול הכניסה למועדון - נזכרת אני בגרשון גרזון. עוד בס"ו בשבט מתחיל העץ להוציא את פרחיו הלוהטים, אך בפרוס חג הפסח - הוא עומד בשיא יופיו. אחת החברות סיפרה לי:

כאשר נבנה "המועדון לחבר", בא גרשון גרזון יום אחד עם שתיל קטן ושחל אותו קרוב לכניסה. "מה זה?" שאלה החברה. "את תראי", השיב גרשון, "בעוד כמה שנים זה יהיה עץ מאוד יפה בעל פרחים אדומים. רק שתהיה לכם סבלנות..."

גרשון הצטרף אל החברים עם ליצי ועם הבת הבכורה רחל - בימים של פלוגת העבודה ברחובות, לאחר שהספיק כבר ללמוד מקצוע במרם עלייה. רופא-שיניים היה במקצועו. אבל, בכל זמן ובכל מצב, ידע לקבל על עצמו תפקיד ועבודה על-פי צורכי השעה והחברה. כך נולדה גם מעורבותו בכל הנוגע ל"סנדלריה", לדכישת נעליים ולתיקון נעליים. ומכיוון שהפרוסה לא היתה מצויה, דאג גם ל"הורשת" נעליים משנתון אחד של ילדים למשנהו...

כעיסוק מרכזי הוא בחר בטיפוח הנוי. "שיפורים" קראו לזה משום מה באותם הימים, ומוזר כינוי זה, שהרי נמנע גרשון בכל דרך מ"שיפור הנוף". אזרובא, כמיטב יכולתו עשה, כדי לסמן את השבילים ולשתול את השתילים בהתאמה מירבית לקווי המתאר הטבעיים. השבילים שגרשון יזם התפתלו סביב שיחים רב-שנתיים ולאורכם של סלעי הכרמל, ובלבד שלא לפגום באופי הטבעי של אזור יפה זה, שזכינו לשבת בו.

גרשון היה גם שותף מרכזי לעיצוב הנוף החברתי.
 דבר זה צמח מתוך אישיותו בכלל ומתוך כשרונו המוסיקלי בפרט.
 אוהב הבריות, בעל שמחת חיים ורצון להעניק שמחה לאחרים - ובעל
 כישרון סבעי נדיר להפעיל את האקורדיאון או את הפסנתר מתוך
 אינטואיציה.

כל אלה נסכו בו גאוניות של-ממש.
 לפעמים, כאשר נשמעו צילי הפסנתר מרחוק, שעה שישב גרשון כפינת
 חדר האוכל והשתעשע ב"אימפרוביזציות", והנה תוך זמן קצר, אחד
 לאחד, נתקהלו סביבו מאזינים - בכל הגילים ומכל המינים.
 "כמו החללן מהמלין..." - כך חשבתי לא-פעם בליבי, כאשר הצטרפתי
 גם אני אל העומדים.

לפני שבועות אחדים הוזמן ביוזמתו של אליעזר בן-יעקב שלט, בו
 צוינו הפרטים של "הולדת האלמוגן".
 וכי ניתן לחשוב על אנדרסה יפה מזו עבור גרשון גרזון ?

יהודית א.

אגוסט

עץ

וְהוּא בְּקִלּוֹת יֵשָׂא
 פְּרִיחָתוֹ הַכְּבֵדָה,
 יָאֵה לוֹ תַפְאָרְתוֹ.
 בְּאֵין גְּאוּה
 יִלְבֵּשׁ הוֹד-אָבִיב.
 וְהָאֵשֶׁר פָּשׁוּט -
 כְּחוּבָה.

לאה גולדברג